

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiae S. Thomae Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Secundum

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romae, 1619

Vtrum superstitio habeat plures partes seu species? 2

urn:nbn:de:hbz:466:1-38762

cundum excessum, non quia plus exhibeat in cultum diuinum, quam vera religio; sed quia exhibet cultum diuinum, vel cui non debet, vel eo modo quo non debet.

Ad primum ergo dicendum, quod sicut bonum metaphorice dicitur in malis, prout dicimus bonum latronem: ita etiam nomina virtutum quandoque transumptiue accipiuntur in malis: sicut prudentia quandoque ponitur pro astutia, secundum illud Luc. 16. Filij huius seculi prudentiores filijs lucis sunt. Et per hunc modum superstitio dicitur esse religio.

Ad secundum dicendum, quod aliud est Etymologia nominis, & aliud est significatio nominis. Etymologia attenditur secundum id, a quo imponitur nomen ad significandum. Nominis vero significatio attenditur secundum id, ad quod significandum nomen imponitur: quae quandoque diuersa sunt. Nomen enim lapidis imponitur a latione pedis: non tamen hoc significat. Alioquin ferrum cum pedem laedat, lapis esset. Similiter etiam nomen superstitionis non oportet quod significet illud a quo nomen est impositum.

Ad tertium dicendum, quod religio non potest habere excessum secundum quantitatem absolutam; potest tamen habere excessum secundum quantitatem proportionis, prout scilicet in cultu diuino fit aliquid quod fieri non debet.

ARTIC. II.

Utrum sint diuersae superstitionis species?

Ad secundum sic proceditur. Videtur, quod non sint diuersae superstitionis species: quia secundum Philosophum in 1. Topi. Si vnum oppositorum dicitur multipliciter, & reliquum. Sed religio cui opponitur superstitio, non habet diuersas species; sed omnes eius actus ad vnam speciem referuntur. Ergo nec superstitio habet diuersas species.

¶ 2. Praeterea, Opposita sunt circa idem. Sed religio cui opponitur superstitio, est circa ea quibus ordinamur in Deum, vt supra habitum est. Non ergo species su-

497
inf. 9. 94.
ar. 1.
6. 13. 20. 2

9. 82. ar.
1. 6. 5.

D d 2 per-

perditionis, quæ opponitur religioni, possunt attendi secundum aliquas diuinationes humanorum euentuum; vel secundum aliquas obseruationes humanorum actuum.

¶ 3 Præterea, Ad Coloss. 2. super illud, Quæ sunt rationem habentia sapientiz in superstitione, dicit * gloss. idest, in simulata religione. Ergo etiam simulatio debet poni species superstitionis.

S E D contra est, quod † August. in 2. de doctrina Christ. diuersas species superstitionis assignat.

RESPONDEO dicendum, quod sicut supra dictum est, vitium superstitionis consistit in hoc, quod transgredit virtutis medium secundum aliquas circumstantias, vt supra dictum est. Non enim quælibet circumstantiarum corruptarum diuersitas variat peccati speciem, sed solum quædo referuntur ad diuersa obiecta vel diuersos fines. Secundum hoc enim morales actus speciem sortiuntur, vt * supra habitum est. Diuersificantur ergo superstitionis species. Primo quidem, ex parte obiecti. Potest enim diuinus cultus exhiberi, vel cui exhibendus est, scilicet Deo vero: modo tamen indebito: & hæc est prima superstitionis species. Vel ei cui non debet exhiberi, scilicet cuiusque creaturæ. Et hoc est aliud superstitionis genus, quod in multas species diuiditur secundum diuersos fines diuini cultus. Ordinatur enim primò diuinus cultus ad reuerentiam Deo exhibendam. Et secundum hoc prima species huius generis est idololatria, quæ diuinam reuerentiam indebitè exhibet creaturæ. Secundo, ordinatur ad hoc, quod homo instruat a Deo quem colit. Et ad hoc pertinet superstitio diuinatiua, quæ demones consulit per aliqua pacta cum eis inita vel tacita vel expressa. Tertio, ordinatur diuinus cultus ad quamdam directionem humanorum actuum secundum instituta Dei, qui colitur: & ad hoc pertinet superstitio quarundam obseruationum. Et hæc tria transgredit Aug. in 2. de doctr. Christ. dicens, superstitiosus est se quicquid institutum est ab hominibus ad faciendâ.

¶ 4. o. in
p. 10. 3

¶ 11.

¶ 9.

¶ 72.

¶ 3.

¶ 24. 10.

¶ 20. 10.

¶ 10. 10.

¶ 10. 10.

¶ 10. 10.

¶ 10. 10.

¶ 10. 10.

¶ 10. 10.

¶ 10. 10.

& colenda idola pertinens : & hoc pertinet ad primū.
Et postea ¶ subdit, Vel ad consultationes & pacta quædam significationum cū dæmonibus placita atque fœderata : quod pertinet ad secundum . Et post pauca ¶ subdit, Ad hoc genus pertinent omnes ligaturæ & cætera huiusmodi : quod pertinet ad tertium .

† *Ibidem.*

† *Ibidem.*

* p. 4. inter med. & fin.

Ad primum ergo dicendum , quod sicut * Dionys. dicit 4. cap. de diu. nom. Bonum contingit ex vna, & integrâ causa ; malum autem ex singularibus defectibus . Et ideo vni virtuti plura vitia opponuntur, vt supra habitum est. Verbum autem Philosophi veritatem habet in oppositis, in quibus est eadem ratio multiplicationis.

† *ar. prac!*
† *supra*
9. 10. 4. 5.

Ad secundum dicendum, quod diuinationes & obseruationes aliquæ pertinent ad superstitionem, in quantum dependent ex aliquibus operationibus dæmonum : & sic pertinent ad quædam pacta cum eis inita.

Ad tertium dicendum, quod simulata religio ibi dicitur, quando traditioni humanæ nomen religionis applicatur, prout in gloss. sequitur. Vnde ista simulata religio nihil est aliud quàm cultus Deo vero exhibitus, modo indebito : sicut si aliquis tempore gratiæ vellet colere Deum, secundum veteris legis ritum. Et de hac ad litteram loquitur gloss.

QVÆST. XCIII.

De speciebus superstitionis, in duos articulos diuisa.

Deinde considerandum est de speciebus superstitionis.

¶ Et primò, de superstitione indebiti cultus veri Dei. Secundò, de superstitione idololatricæ. Tertio, de superstitione diuinationum. Quartò, de superstitione obseruationum.

¶ Circa primum quærentur duo.

¶ Primo, vtrum in cultu veri Dei possit esse aliquid perniciosum ?

¶ Secundo, vtrum possit ibi esse aliquid superfluum ?